

فرهنگ آفرینی قرآن در ربع قرن نظام اسلامی

سید مهدی سلطانی

✽ مقدمه :

سین: سلام، سیر و سلوک، سحر، سجاده، ستاره و ساحل. نوروز انقلاب مزدهاش قرآنی و بهارش ایمانی بود، زیرا فروردینی برای جان‌ها قلمداد شد که اندیشه‌ها را طراوت بخشید و افسردگی‌ها را به نشاط مبدل نمود، همچنین نهادهای استوار را نهاد مأنوس با قرآن و ولایت دانسته و حیات انسان‌های متعهد را مشحون از آگاهی و سرافرازی در سایه سار این دو ارمغان عظیم الهی به شمار می‌آورد.

آری! انقلاب اسلامی روزی به وقوع پیوست که توده‌های مسلمان در یک بسیج عمومی با نهضتی عمیق، در فکر و در عمل، در دید و در توان، — بر پایه‌های محکم توحید با آیه‌های روشن قرآن و رهبری ولایت‌مدارانه روح خدا، راه نجات را پذیرفتند و با کوله باری از رسالت سنگین بر دوش‌های بردبار و توانای خویشان رمز حیات را دانسته و افکار خود را از اعوجاج، رفتار را از آلودگی‌ها، اخلاق را از رذائل و باطن را از ناپاکی خانه تکانی نمودند، آن سان که کشور را هم از حضور خائنان، مستبدان و وابستگان به استعمارگران و مزدوران پاک نمودند.

اینک امروزه بر ماست که نوروز انقلاب را زنده نگه داریم، ارزش‌های معنوی و مکارم اخلاقی را نیز متبلور کنیم.

همیشه بکوشیم که چهره جانمان در سیطره پایداری و عامل بقای انقلاب یعنی قرآن و ولایت شاداب‌تر شده و رویش خیر و فلاح بر ساقه وجودمان را هر روز بهتر از دیروز کند. خلاصه! در نوروز انقلاب با هدایت قرآن و پرچمداری ولایت، انقلابی مطلوب در

پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، به عنوان حرکتی اسلامی و الهام گرفته از قرآن کریم مطرح بوده و حادثه مهم و حیرت‌انگیزی برای همه جهانیان به حساب می‌آید، زیرا به واسطه آن "ظلمات سلطه طاغوت، به "نور" حاکمیت اسلام تبدیل شده است، مردم از تاریکی‌های آن دوره، به روشنایی این عصر آمده‌اند. در این میان، رهبری‌های پیامبرگونه و ولایت‌مدارانه معمار بزرگ انقلاب، امام خمینی ره نقش عمده را داشته است. حضور امت این امام هم، در صحنه‌های خون و شرف و در میدان‌های حماسه و جهاد با هدایت قرآن کلام بی‌بدیل الهی، در صدر عوامل این پیروزی هاست.

انقلاب اسلامی "ایام الله" خوانده می‌شود، زیرا روزها و لحظه‌های آن، همه نورانی، پرشکوه، و نمایان‌گر عظمت خدا، سنت‌های الهی، استمرار خداوندی، نوامیس هستی، اراده حاکمه و مشیت قاهره "الله" است و این است که قرآن کریم به عنوان شالوده‌ترین نیروی مؤثر و ولایت الهی اصلی‌ترین محرک آن شناخته می‌شوند: "قل للذین آمنوا

یغفروا الذین لا یرجون ایام الله (۱)

انقلاب اسلامی ایام الهی است که هیچ حکومت و سلطه‌ای برای کسی جز خدا در سیطره آن حاکم نبود و بهاری دل‌انگیز بود که در موسم شکفتن ایمان بر شاخسار جان خلاق، با رویش جوانه اینثار از راه رسید. روزی نو، از سالی نو بود که فتح و فلاح را نوید داد و نوروزی ماندگار را به جهانیان مزده داد، با هفت

روزهایمان پدید آید.

در این نوشتار ما بر آنیم که جنبه‌هایی از تاثیر قرآن و ولایت را بر انقلاب اسلامی نمایان کنیم، باشد که همه پاسدار و شاکر این نعمت عظیم الهی باشیم.

✽ قرآن، ریشه حیاتی انقلاب اسلامی

مردم غیور ایران اسلامی، پیش از آنکه تحت تأثیر شرایط و حوادث، به طور انفعالی تن به مبارزه و حرکت سیاسی انقلاب بدهند، قرآن را به عنوان پیام وحی خداوند که مبانی و انگیزه‌های مبارزه و حرکت سیاسی را به او آمیخته و خط جهاد و جهت حرکت معنوی خود و جامعه اسلامی‌شان را مشخص نموده است، می‌شناسند.

با مرور جنبش‌ها و حرکات سیاسی فراوان در طول تاریخ می‌توان به وضوح ادعا نمود که انقلاب اسلامی ناشی از اعتقاد ایرانیان به قرآن و پیروی از دستورهای سعادت بخش آن بوده است و آرمان‌های ارزشمندش با انس به قرآن معنا می‌یابد.

✽ قرآن کریم به دلایل ذیل ریشه حیاتی انقلاب اسلامی است:

۱. زیربنای فکری و عقیدتی توده‌های انقلابی الهام گرفته از قرآن بود.

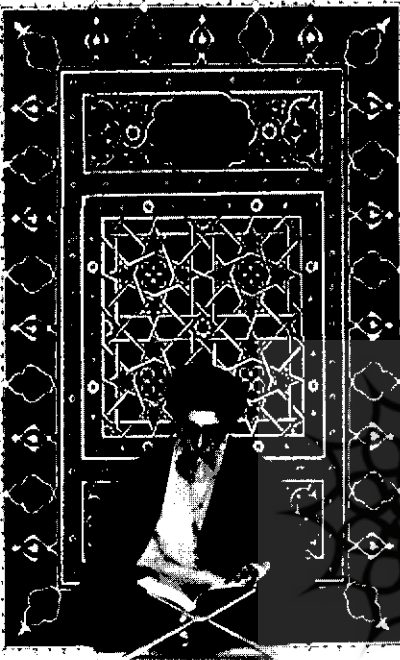
۲. قرآن هادی اصیل حرکت‌های مردمی و سرچشمه ارزشمند اهداف انقلاب بود.

۳. رهبر انقلاب اسلامی، اندیشه‌هایش قرآنی و تکنولوژی تفکرش برپایی قسط و عدل در سایه‌سار قرآن و نابودی ظلم و ستم جهت ایجاد و استقرار امنیت مورد نظر قرآن بود.

۴. مسلمانان با اعتقاد به اصل **لَعَدْلُوا هُوَ لِقَابُ رَبِّكَ** (۲) جهت تحقق بخشیدن به این آرمان الهی و با تمام نیرو به ارتش خدا و جندالله پیوستند و پیروزی را به ارمغان آوردند.

۵. قرآن انسان‌ها را - علی‌رغم عوامل اختلاف‌انگیز و تمایزهای گوناگونی که بین آنها حکمفرماست - مجموعه‌ای همگرا، همگون، متشکل و چون کاروانی منسجم و در حال حرکت به سوی هدفی واحد، تلقی می‌کند و او را به یک سازماندهی فراگیر دعوت می‌نماید. (۳) این حالت کیفیت نخستین

جامعه بشری، شکل مطلوب و معقول آینده انسانی است که ایرانیان سربلند آن را به عنوان فرمانی سعادت‌آور و ایده‌آل قرآنی پذیرفتند و با وحدت خویش یکی از بنیادهای پیروزی انقلاب اسلامی را ایجاد نموده و گسترش دادند. (۴)

✽ تسالوده‌های قرآنی موثر در شکل‌گیری و تداوم انقلاب اسلامی:

امامت و رهبری:

هدایت جهان هستی با حکمت و قدرت لایزال خداوندی جزئی از مجموعه تعالیم توحیدی قرآن است و در این راستا هدایت انسان و رهبری وی به سوی سعادت مطلوبش در تمامی ابعاد و بخش‌های زندگی او توسط انبیاء که از طرف خداوند حکیم، علیم و قدیر برانگیخته می‌شوند انجام می‌گیرد.

امامت و رهبری انسان به دلیل پیچیدگی آفرینش او و مسائل مربوط به هدایت وی، جز از طریق گزینش الهی امکان‌پذیر نیست. این برگزیدگان الهی هستند که کاروان امت بشری را سازمان می‌دهند و به طور حکیمانه آن را به سوی خوشبختی و فلاح حقیقی‌اش راهبری می‌کنند. (۵)

✽ در فرهنگ سیاسی قرآن، امامت به دو گونه

آمده است:

امامت انسان‌های پاک و متقی که بر عهده انبیاء و برگزیدگان آنها و مستضعفان با ایمان و عمل صالح است؛ و امامت بدکاران که از آنها به ائمه کفر (۶) تعبیر شده؛ روزی فرا می‌رسد که هر گروهی از انسان‌ها را با امامشان فرا می‌خوانیم. (۷) انقلاب اسلامی ایران برگرفته از امامت و رهبری انسانی پرهیزکار و آشنا به احوال مستضعفان و محرومان با ایمان بود که با درایت خداپسندانه خویش نهضت الهی انقلاب را شعله‌ور ساخت و مجاهدان سربلند این عرصه را راهنمایی نمود، تا پیروزی ابدی و ماندگار را برای بشریت به ثبوت رساندند. (۸)

✽ آزادی توأم با مسؤولیت:

خداوند متعال از دیدگاه قرآن، انسان را در برابر هدایت حکیمانه اش که در بعثت انبیاء تجلی نموده آزادی عطا کرده است؛ به این معنی که او در عین موظف و مسؤول بودن در برابر آینده‌اش، در انتخاب آن آزاد است؛ زیرا انسان موجودی است با ادراک و قدرت تشخیص؛ از این رو مسؤولیت خواهی از او باید براساس انتخاب باشد. (۹) به این ترتیب انسان حاکم بر سرنوشت خود قرار داده شده است که باید با مسؤولیتی که در برابر خدا دارد راه آینده ساز خویش را براساس تعقل و حکمت برگزیند. انقلاب اسلامی نیز برخاسته از چنین انتخاب معقولانه و آزاداندیشی معنوی گرایانه ایرانیان غیور بود، زیرا در مسیر آن، خودشان حاکم بر سرنوشت خویش شده‌اند و اسلوب آزادی قرآنی همراه با مسؤولیت فراگیر انسانی، بینش عمیق انقلابیون شد. آری! نهضت بی‌بدیل انقلاب، نه جبری را بر مردم تحمیل نمود و نه آزادی نامشروع را؛ بلکه تمایل و رغبت توده‌های مردمی در عرصه انقلاب ناشی از آزادی مسؤولیت‌اندیش و الهی‌گرایانه آنان بود.

✽ عقل و تجربه سیاسی:

در کلیه فعالیت‌های حیاتی، از آن جمله انقلاب، سیاست و حکومت، تعقل و تجربه دو پایه اساسی اندیشه و عمل است که انسان‌های مؤمن در پرتو وحی و قوانین الهی از این دو موهبت، استفاده

فراگیر می‌برند.

قرآن در بهره‌گیری انسان از این دو شیوه ادراکی، سختگیر است؛ و بارها به گونه‌های مختلف و در مناسبت‌های گوناگون به آن اشاره دارد و تجربیات حاصل از زندگی دیگران را سرمایه بزرگ دانش و تعقل انسان می‌داند. (۱۰) در تاریخ انقلاب اسلامی این دو نیرو به مثابه پایه‌های حرکات و جنبش‌های اصیل مردمی محسوب می‌شود، زیرا باعث بالندگی و رشد غیرت انسانی آنها در همه اهداف و آرمان‌های انقلابی شد.

✽ ظلم زدایی:

قرآن در تأکید بر ضرورت ظلم زدایی از جامعه بشری و صحنه فعالیت‌های اجتماعی انسان‌ها، از خدا آغاز می‌کند و خدا را مبرا از ظلم می‌داند و برای ظلم هیچگونه جایی در نظام آفرینش قائل نمی‌شود؛ و ظلم‌زدایی از جامعه بشری را مسؤولیت اجتناب‌ناپذیر انسان و برعهده خود او می‌نهد و نه تنها ظلم کردن را منع می‌کند، بلکه پذیرش ظلم و تن دادن را نیز محکوم می‌کند و برای آن مجازاتی سخت قائل می‌شود. قرآن کریم همچنین ظلم‌زدایی را شامل همه قلمروهای حیات بشری می‌داند.

انقلاب اسلامی نیز با نام جمهوری و مشحون از حقایق الهی و قرآنی با هوشیاری کامل روی بدین مسیر آورده و به آغوش کتاب و کلام خداوندی پناه برده است. ظلم زدایی در انقلاب اسلامی ناشی از ایمان راسخ مردم، آگاهی‌های ابرمرد این نهضت دینی یعنی امام خمینی علیه السلام و پاکی جامعه آن عصر از آلودگی‌ها و پلیدی‌ها بود، زیرا تحقق عدالت اسلامی که قوام ظلم زدایی، وابستگی کامل به آن دارد از شعارهای اصلی مردم به شمار می‌آید و از دیدگاه قرآن، انقلاب پیروز دارای نهضتی است که تمام قلمروهای آن از جمله قلمرو رابطه انسان با خدا، باخوبستن و با جامعه و دیگران مبرا و منزله از ظلم باشد، که انقلاب اسلامی ما حقیقتاً چنین بود. (۱۱)

✽ وحدت اصلی مردمی:

قرآن یکی از خصلت‌های بازار جامعه با ایمان را، حرکت و عمل بر اساس وحدت، تبادل و تصمیم‌گیری مشترک معرفی می‌کند و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله

را نیز، به پیروی از این شیوه در کارهای اجتماعی و حرکت‌های مردمی دعوت می‌کند، زیرا از این طریق دشواری اطاعت از رهبری از میان می‌رود. به راستی که مقتدای سربلند انقلاب اسلامی، روح‌الله کبیر، خمینی عظیم علیه السلام نیز در این راستا پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را به عنوان الگوی حقیقی خود می‌پذیرد و با الهام از امدادهای الهی و چشمه‌سار قرآن، مردم را به وحدت اسلامی دعوت می‌کند و از تفرقه یا اختلاف نهی می‌نماید. شالوده اصیل انقلاب بر این پایه محکم استوار شد تا هم دست استعمارگران را از این مملکت الهی کوتاه کند و هم فرهنگ ایثار و تعاون در جامعه ترویج شده و نظام اسلامی حاکم شود. عمل انقلابیون و نهضت‌های اصیل مردم بر این ندای قرآن استوار بود که **تعاونوا علی البر و التقوی و لا تعاونوا علی الاثم و العدون** (۱۲) یا

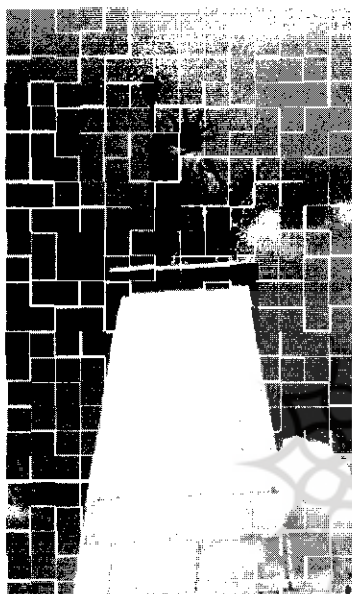
واعتصموا بحبل الله جمیعا و لا تفرقوا (۱۳)

☀ **نفی استکبار و وابستگی به آن :**

قرآن، خود بزرگ بینی، سلطه جویی و به یوغ کشیدن دیگران را گناهی در حد شرک، ریشه اعمال شرک‌آلود و منشأ ارتکاب جرائم ضد انسانی و طغیان با خدا و خلق می‌شمارد. استکبار از دیدگاه قرآن، خصلتی است که هر فرد و جامعه‌ای اگر دچار آن شود، علی‌رغم شایستگی‌ها و ارزش‌های والایی که دارند، به ضد خدا، دشمن خلق و ارزش منفی تبدیل می‌شوند. استکبار هیچ گاه موضع حق ندارد و همواره از هواهای نفسانی و خواسته‌های شیطانی سرچشمه می‌گیرد. انقلاب اسلامی نیز با چنین دیدگاه و برنامه شایسته‌ای شکل گرفت و به همه جهانیان ثابت کرد که استکبار باید محو شود زیرا حیات سیاسی ملت‌های اسلامی را به خطر انداخته، آبادی‌ها را خشک و ویران، و نسل انسان‌ها را تباہ می‌سازد. انقلاب اسلامی با چنین شالوده قرآنی نه تنها استکبار را از رسمیت انداخت، بلکه هویت آن را مطابق کلام الهی، در خدمت هواهای نفسانی و خواسته‌های شیطانی بودن معرفی نمود. همینطور نشان داد که زورگویی و زیر پا گذاردن حق، نه با نهضت الهی سازگاری دارد و نه با دستورات و

برنامه‌های قرآنی. (۱۴)

از شالوده‌های قرآنی دیگر که در شکل‌گیری و تداوم انقلاب اسلامی تأثیر بسیار زیادی داشته‌اند می‌توان به استضعاف‌زدایی، مساوات و نفی تبعیض، برپایی و گسترش عدالت، نفی سلطه بیگانگان و استبداد، سازش‌ناپذیری در برابر دشمن، صلح‌گرایی و استقرار امنیت اشاره کرد. (۱۵)

استراتژی و شیوه‌های اصلاح در انقلاب اسلامی موثر از قرآن کریم براساس تعالیم آسمانی آرمان‌والای انبیا و رسولان خداوند، برقراری جامعه‌ای سالم و عاری از مفاسد اخلاقی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و به تعبیر قرآنی "حیة طیبه" است. در حیات طیبه و جامعه سالم قرآنی، منافع و مصالح اینای بشر بدون آنکه با یکدیگر در تضاد و تزاخم قرار گیرند، برآورده خواهد شد، به شرط برقراری چنین زندگی سالمی، ساختن انسان‌ها و اصلاح و تغییر ساختارهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه انسانی و به عبارت دیگر سازندگی، در دو بعد فردی و اجتماعی حیات انسان است. قرار گرفتن فرد و جامعه در مسیر الهی و طرح و برنامه تکامل‌خاوندی، محور اصلاحات در اندیشه وحیانی و از جمله قرآن کریم است.

با دقت در آموزه‌های قرآنی به روشنی درمی‌یابیم که در راه تحقق این هدف بلند و متعالی در زندگی انسان‌ها - که مقدمه حیات جاوید اخروی است - یک استراتژی مهم و اساسی به نام دعوت وجود دارد و در راه پی‌گیری این استراتژی از سوی مصلحان حقیقی تاکتیک‌های متعددی نیز پیش‌بینی و توصیه شده است که انقلاب اسلامی ایران نیز به وضوح و پیوسته از آنها تأثیر پذیرفته و در پیروزی این استراتژی‌ها بسیار مؤثر بوده است. بدین منظور ما این تاکتیک و استراتژی‌ها را که به عنوان شیوه‌های بنیادی اصلاح و نهضت‌های اصلاح طلب مطرح‌اند، مورد بررسی قرار می‌دهیم:

۱. رسانترین و شفاف‌ترین آیه‌ای که در آن استراتژی بزرگ دعوت به خیر و اصلاح به همراه تاکتیک‌های مهم آن بیان شده عبارت است از " ادع الی سبیل ربک بالحکمه والموعظه الحسنه و جادلهم بالتی هی احسن ... " (۱۶)

از فعل امر " ادع " به دست می‌آید که اراده الهی بر فراخوانی عمومی انسان‌ها به راه خویشستن که همانا راه صلاح، خیر، عدل و رستگاری است، می‌باشد و پیامبر اسلام ﷺ به عنوان مصلح بزرگ انسان‌ها و امام خمینی ﷺ با الگوپذیری از آن حضرت مؤظف به انجام دادن این فراخوان شده‌اند. به تعبیر زیبای قرآن، در موارد متعدد، مصلح حقیقی در نهضت‌های الهی باید از مردم، با مردم و برای مردم باشد. با آنان زندگی کند و دردهای آنها را احساس کند، برای خیر آنان تلاش نماید و از میان خود آنان برخاسته باشد، که انقلاب اسلامی به عنوان یکی از قیام‌های مردمی، حقیقتاً چنین مصلح و رهبر خیر اندیشی داشت که قلبش برای ملت می‌تپید و خود را همدم مردم و خدمتگزار حقیقی آنان معرفی می‌کرد و در عمل نیز این مسیر و گفتار را به خوبی نشان داد.

آری! هدف استراتژی بزرگ دعوت مردم، که در این آیه قرآنی با تعبیر "سبیل ربک" بیان شده است و آن عبارت از نزدیک‌تر شدن انسان‌ها به خدا و الهی‌تر شدن آنان جهت روابط میان خودشان و ساختارهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی است، تا در

بستر فراهم آمده در جامعه سالم و بسامان، در مسیر خداوندی رشد کنند و به هدف والای آفرینش دست یابند، به خوبی در انقلاب اسلامی و قیام‌های مردمی آن عصر آشکار بود، زیرا جریان اصلاح‌طلبی و اصلاح‌طلبان در جامعه دینی انقلاب اسلامی مبتنی بر قصد و هدف الهی، کمک به رشد فضایل انسانی و دوری از انگیزه‌های نفسانی و قدرت طلبانه مادی بود.

سپس در این آیه قرآن کریم به تاکتیک‌های لازم و ابزارهای تحقق آن هدف بلند معنوی، یعنی "سبیل ربک" اشاره می‌کند: حکمت، موعظه حسن و جدال احسن. در تاریخ انقلاب اسلامی و قیام‌های مردمی آن تا زمان پیروزی، امام خمینی ﷺ علیه با این سه ابزار، مشکلات و موانع اصلاح افراد، جهل یا غفلت آنها از مسیر درست کمال و رستگاری را زدود و با عمل خداپسندانه خود ثابت نمود که به کارگیری این لوازم مبنای زندگی و آیین انبیا بزرگ و از جمله پیامبر گرامی اسلام ﷺ بوده، زیرا ایشان با استفاده از این ابزارهای فرهنگی و تبلیغی در مسیر هدایت انسان‌های گمراه و دور از حق و حقیقت گام برداشتند و جامعه اسلامی را تأسیس نمودند. آری! این است معیار بزرگ معمار انقلاب در شکل دادن نهضت اسلامی و پیروزی انقلاب: "وَلَنْ مِنْ لَمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ" (۱۷) "فَبِعِصْمَةِ اللَّهِ التَّبْيِينِ مَبَشِّرِينَ وَهُنذِرِينَ" (۱۸) "ها نرسل المرسلین الا مبشِّرین و هنذِرین". (۱۹)

۲. استراتژی دیگر قرآن که لازمه اصلی جهت توفیق جریان اصلاحی در جامعه است، نرمش و ملایمت مصلحان در برخورد با انسان‌هاست، که عمدتاً در برخوردهای فردی و هدایت افراد مورد تأکید قرآن است، حتی در برخورد با طاغوت‌هایی چون فرعون، خداوند به هنگام ماموریت دادن به موسی و هارون در برخورد با او، توصیه می‌کند که با وی به ملایمت سخن گویند، زیرا برخورد خشن و در ابستدای کار اصلاح مفاسد، تأثیر منفی خواهد داشت. (۲۰ و ۲۱) برخورد امام خمینی ﷺ به طریق ملاطفت‌آمیز و منطقی با گورباچف، رئیس جمهور وقت شوروی،

نمونه‌ای از تأثیرپذیری ایشان از دستورات الهی قرآن و پیروی از راه انبیاء و اهل بیت علیهم السلام است که انقلاب اسلامی را بر این مبنا با آرمان جمهوری اسلامی شکل دادند.

۳. سومین و آخرین استراتژی مذکور قرآن کریم و تاکتیک‌های مورد نظر آن را می‌توان بر خوردهای عملی و حتی قهرآمیز در اصلاح مفاسد گسترده و به تعبیر ساده "دانه درشت‌ها" - که با کاربرد روش‌های مسالمت‌آمیز و فرهنگی اصلاح نخواهند شد - دانست. زیرا راز به کارگیری روش‌های قهرآمیز با چنین مفاسدی این است که افراد و گروه‌های مفسد جامعه، به دلیل منافع نامشروع خویش، حاضر به دست برداشتن از اقدامات فسادانگیز خود نیستند و مرتباً فساد را گسترش می‌دهند و مسیر جامعه انسانی را دچار اختلال می‌کنند. این جاست که راه اصلاح جامعه منوط به حذف این موانع فاسد با برخورداری عملی و قهرآمیز است. تأکید مکرر امام راحل عظیم‌الشان بر قطع رابطه با آمریکای جهانخوار، مبارزه با نظام طاغوتی و بیرون راندن مزدوران پهلوی با زور از خاک ایران، نمونه‌هایی از استراتژی‌های مذکور و موثر این مورد در تاریخ انقلاب اسلامی است.

آری! رابطه با آمریکا و وابستگان استعمار، گرایش ارزش‌های معنوی و انقلابی جامعه را مخدوش می‌سازد، پس این سخن امام خمینی علیه السلام که: "آمریکا هیچ غلطی نمی‌تواند بکند، بر گرفته از چنین استراتژی مهمی بود که با تاکتیک‌های جدید، دستور مقاتله با ائمه کفر و جلوگیری از پایمال کردن مصالح عمومی جامعه به دست این مزدوران، همراهی داشت.

✽ غدیر ولایت و غدیر انقلاب:

در روز عید غدیر آیه‌ای نازل شد که عظمت غدیر را برملا ساخت و گویی همان آیه در ۱۲ فروردین ۵۸ محقق گردید و نشان داد که بنیه‌های انقلاب اسلامی چه مطابقت عجیب و شگفت‌انگیزی با عید غدیر و ولایت علوی دارد.

نتیجه‌گیری آن همه خونهایی که در ایران اسلامی ریخته شد و آن همه تلاش‌های طاقت فرسای امام

و پیروان باوفا و فداکارش، باعث شد تا ولایت را در ایران تثبیت کنند. ماجرای غدیر هم نتیجه‌گیری آن همه زحمات طاقت فرسای رسول اکرم صلی الله علیه و آله در سالیان دعوت و رنج بود تا آنجا که ماموریت اصیل رسالت در سایه سار آن انجام شده تلقی می‌شد. و ولایت به وسیله آن تثبیت می‌شد.

به راستی که چه شباهت‌های عجیبی بین غدیر ولایت و غدیر انقلاب وجود دارد و محققاً انقلاب اسلامی از ولایت مستقیم و پیوسته تأثیر پذیرفته است.

غدیر ولایت نمایان ساخت که ولایت علوی به عنوان سرآغاز امامت و رهبری در جامعه اسلامی مطرح بوده و همیشه خواهد بود. همچنین غدیر انقلاب در سایه‌سار ولایت علوی معنا یافت و ایجاد حکومت مطلوب اسلامی را نوید داد.

تأثیرات غدیر ولایت بر انقلاب اسلامی و بر شکل‌گیری غدیر انقلاب، به طور خلاصه عبارتند از:

۱. پیام وحدت و اسلامگرایی گسترش یافت و غدیر انقلاب بر این اساس ایجاد شد.
۲. توسعه جمهوری اسلامی و متأثر از حکومت علوی و ولایت خاصه‌اش.
۳. توجه به عدالت اسلامی و نشر آن با الگوپذیری از

پی‌نوشت‌ها:

۱. سوره حاثیه / آیه ۱۴
۲. سوره مائده / آیه ۸
۳. سوره بقره / آیه ۲۱۳؛ سوره یونس / آیه ۱۹؛ سوره انبیاء / آیه ۹۲؛ سوره مؤمنون / آیه ۵۲
۴. این بنیاد اصیل همان یکپارچگی مردم بود.
۵. سوره بقره / آیه ۱۲۴؛ سوره انبیاء / آیه ۷۳؛ و سوره قصص آیه ۵
۶. **فَقَاتِلُوا أُمَّةَ الْكُفْرِ أَتَمَّ لَا يُمِنَ لَهُمْ لَعْنَةُ يَتَّبِعُونَ**
سوره توبه / آیه ۱۲
۷. **يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِأُمَّةِهِمْ** / سوره اسراء آیه ۷۱
۸. ر.ک: انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن: عباس‌علی عمید زنجانی؛ ص ۴۳-۴۱
۹. سوره زهر / آیه ۳؛ سوره کهف / آیه ۳۹؛ سوره رعد / آیه ۱۱
۱۰. سوره بقره / آیات ۴۴ و ۷۶؛ سوره مجادله آیه ۱۱؛ سوره حج / آیه ۴۶؛ و سوره یوسف / آیه ۱۱۱
۱۱. جهت تفهیم بهتر این موضوع و درک رابطه انقلاب با این زمینه، ر. به آیات ۱۶۵ و ۲۷۹ از سوره بقره و آیه ۱۱۳ سوره هود.
۱۲. سوره مائده / آیه ۲
۱۳. سوره آل عمران / آیه ۱۰۳
۱۴. سوره یونس / آیه ۱۷۵؛ سوره فرقان / آیه ۲۱ و سوره فصص / آیه ۴
۱۵. جهت مطالعه و بررسی این موارد: ر.ک: انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن: عباس‌علی عمید زنجانی، نشر کتاب طوبی. تهران، سال ۱۳۷۷ هـ. ش. و ر.ک قرآن کتاب هدایت در دیدگاه امام خمینی رحمه الله علیه معاونت پژوهشی موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمه الله علیه، مجموعه آثار، دفتر سیزدهم، چاپ اول، آبان ۱۳۷۵ هـ. ش.
۱۶. سوره نحل / آیه ۱۲۵
۱۷. سوره فاطر / آیه ۲۴
۱۸. سوره بقره / آیه ۲۱۳
۱۹. سوره کهف / آیه ۵۶
۲۰. سوره طه / آیه ۴۴-۳۳
۲۱. ر. به مقاله اصلاح و انقلاب در آموزه‌های قرآنی: سید مرتضی هزله‌وای، فصلنامه علوم سیاسی؛ پاییز ۱۳۸۰. شماره ۱۱۹.
۲۲. ر. به مقاله غدیر ولایت و غدیر انقلاب: سیدجواد مهری، ماهنامه پاسدار اسلام؛ شماره ۰۲۲-۰۹۱۲. شماره نهایی: ۰۹۸.

تندیس ولایت در غدیر، یعنی امیرمؤمنان علی علیه السلام.
 ۴. غدیر ولایت، به انسان‌های عصر انقلاب و همه جهانیان، نمایاند که قطب نمای بشریت در تمام امور اجتماعی و مسائل مربوط به صلاح جامعه اسلامی، ولایت است. به همین دلیل عید غدیر یوم الله است، غدیر انقلاب نیز یوم الله است.

۵. غدیر ولایت، وجوب پیروی از ولی فقیه را به عنوان یکی از رهروان راه ائمه ضروری نمود. (۲۲)
 در پایان، وظایف مهم ما و مردم را جهت حفظ انقلاب اسلامی و در یک کلام غدیر انقلاب بیان می‌کنم:

۱. زنده نگه داشتن غدیر ولایت و غدیر انقلاب، با قدرشناسی از این دو مقوله مهم و شکرگزاری و سپاس‌گویی نسبت به پروردگار متعال.

۲. پیوسته به یاد انقلاب و دفاع از آرمان‌های آن باشیم، همانطور که موظفیم غدیر خم را زنده نگه داریم و همیشه درس‌های ماندگارش را در خاطر داشته باشیم.

۳. پیوسته انگیزه انقلاب را از یاد نبریم و نگذاریم آن نیت خالص و انگیزه واقعی مردم برای تحقق حکومت الله از بین برود.

۴. جهت زنده نگه داشتن غدیر ولایت و انقلاب، پیوسته با مستکبران، ظالمان، ستم‌پیشگان و جهانخواران حقوق ملت در جنگ و ستیز باشیم و نگذاریم به ایران اسلامی راه پیدا کنند.

۵. با حفظ وحدت و به دور از هواهای نفسانی و نزاع‌های حزبی و گروهی، از خط اصلی امام دور نشویم، خود را در این مسیر ثابت نماییم، همانگونه که غدیر ولایت را باید همچون روشن‌کننده‌ای دانست که هیچ وقت نباید از مسیر آن دور شد.

۶. دست چپا و لگرن را از نفوذ در درون انقلاب قطع نماییم و با قدرت، قاطعیت و صلابت، همیشه از انقلاب و آرمان‌های بلندش دفاع کنیم.

۷. در مسیر رضای خدا حرکت کنیم و انقلاب اسلامی را که با خون صدها هزار مسلمان متعهد، به پیروزی رسید، از نامالیقات حفظ نموده و نگذاریم که از مسیر اصلی خودش که ناخدای کشتی انقلاب (امام خمینی علیه السلام) برایش تعیین کرده، منحرف شود.